

EKO

回

向

September 1994

Nr 62

Centrum voor Shin-Boeddhisme v.z.w.

Pretoriastraat 68
B-2600 Antwerpen-Berchem

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

ISSN : 1370-0243

Afgiftekantoor : 2600 Berchem 1

I n h o u d

Editoriaal : Geen schouderklopje ...	1
Shinran Shonin : Mattosho 19	4
Shitoku : Hoe 'sociaal' is Shinjin ?	8
B.Van Parijs : De Boodschappers van Yama	14
Katrien Haemers : Puppet on a string	16
Jikoji-lezingen 1994-1995	18
Aanwinsten in onze bibliotheek	21
Jikoji-Nieuws	22

Het Centrum voor Shin-Boeddhisme v.z.w. en de Shin-Tempel JIKOJI erkennen de spirituele en morele autoriteit van de Jōdo-Shinshū Hongwanji-ha (Kyoto) in de personen van Hoofdabt Go-Monshu Koshin Ohtani en van Ere-Hoofdabt Zenmon Kosho Ohtani, maar zijn voorts organisatorisch en financieel autonoom. Hun werking is dus afhankelijk van uw medewerking, uw waardering en uw steun.

Onze bankrekening (voor België) is 408-2066511-88, op naam van Centrum voor Shin-Boeddhisme v.z.w., 2600 Berchem-Antwerpen. Voor Nederland en buitenland, bij voorkeur op postgiro 000-0173766-39, op naam van A.Peel, B-2600 Berchem-Antwerpen, België.

EDITORIAAL

Geen schouderklopje . . .

Het schenken van de Leer is de hoogste gave. Die zin ontmoeten we zo vaak in het geheel van de boeddhistische literatuur... zonder er eigenlijk veel bij stil te staan.

Maar de Leer is 'moeilijk'. In feiten tegengesteld aan de dingen waarvan we houden, aan de vurigste menselijke verwachtingen : het verwerven van (echte of vermeende) rijkdom, van aanzien en macht, of van een alles omverstotende zelfgenoegzaamheid. En voeg daarbij onze ziekelijke bekommernissen om gezondheid. Kortom : al wat ons 'ego' in de bloemetjes kan zetten. En wat ons 'ego' het best in de bloemetjes zet, dat is... ons 'ego' zelf.

Daar heb je 't al : want wat is dan toch ons 'ego' ? Zeker geen 'iets', zegt de Boeddha; maar een denkstructuur waarbij we onszelf opstellen tegen datgene wat we 'niet-ons-zelf' noemen, het 'andere'. Of noem het maar gewoonweg een illusie.

Ons Ware Zelf is immers Leegheid, is Boeddha-natuur, dat leren ons de Mahayana-meesters.

Dat houdt meteen in dat de Leer van de Boeddha in waarheid niet begaan is met dat 'ego-van-mij'. Verre van die illusie op te krikken, zal de boeddhist zijn ego-denken moeten inbinden, moeten afbouwen. Deze illusie deconstrueren ... om die term van sommige hedendaagse filosofen te gebruiken.

En als het slecht gaat met dat 'ego', d.i. als dat 'ego' geconfronteerd wordt met de realiteiten van lijden, van onvrede, van onbehagen, dan vinden we bij de Boeddha geen troostende woorden, geen liedjes van *Morgen gaat het beter, Na regen komt zonneschijn* of het deprimerende *Zó erg is het ook weer niet*.

Geen schouderklopje, geen deelnemingsbeleefdheid, geen Toon Hermans-citaatje, geen politieke gelofte van een aards paradijs.

Door een merkwaardige (maar is geheel ons bestaan niet merkwaardig?) samenvloeiing van omstandigheden - noem het karma of pratitya samutpada - moest ik de laatste tijd almaar steeds terugdenken aan dat verhaal van de arme Gautami. Hier komt het.

De jonge vrouw Gautami was zopas moeder geworden, maar het pasgeboren kindje was spoedig gestorven. Met het lijkje in haar armen raasde Gautami wanhopig door het dorp op zoek naar de goede wijze man die het kind weer tot leven zou brengen. Ten slotte kwam ze bij de Boeddha terecht. Tegenover de wanhoop van de jonge vrouw, kon deze haar niet zeggen dat de dood nu eenmaal onvermijdelijk, onoverkoombaar en onomkeerbaar is. Zo'n wijsneuzige dooddoenerij lag nu eenmaal niet in Boeddha's gewoonten. Hij gaf echter Gautami de raad op zoek te gaan naar het enige medicijn dat de dood 'geneest': een sesamzaadje uit een huis waarin nog nooit iemand gestorven was. En de arme Gautami trok daarop van huis tot huis, van hut tot hut, maar overal bleek er ooit een dode geweest te zijn. Na dagen rondzwerfen, steeds met het nu rottende lijkje op de arm, keerde ze naar de Boeddha terug - waarschijnlijk wel wat verbitterd - met de droeve mededeling dat nergens zo'n sesamzaadje te vinden was. En nog terwijl ze dat aan 't vertellen was, begreep Gautami plots de waarheden van het Lijden, van de Oorsprong van het Lijden en van de Opheffing van het Lijden.

Opvallend in dit verhaal is dat de Boeddha geen enkel woord van troost of medelijden of aanmoediging of vergoelijking gesproken heeft. Hij zond Gautami op zoek naar de niet-dood. En zie, inderdaad, in haar queeste heeft zij uit zichzelf de niet-dood ontdekt en in de Verheven Leer haar toevlucht gevonden.

Het Boeddhisme is noch een tranquilizer noch een psychotherapie. Het Boeddhisme leert ons de dingen te zien zoals ze zijn, niet zoals wij de dingen zien (of erger nog: willen zien). Het geheel van onze ervaringswereld ontstaat onophoudelijk uit het

ingewikkelde samenspel van de karmische vormingen. Er is hier geen 'feel-fine'-formule, geen "God-heeft-je-zo-lief"-pastorale troost, geen 'wees-jezelf'-jogging. Maar een harde oproep tot inzicht, tot naakt beseffen. Eerst dan kan een gemoed van vrede oprijzen.

Dat is beslist niet gemakkelijk. Zeker niet in wat Nagarjuna de 'gemakkelijke weg' noemde. De Boeddha had zich ervan kunnen afmaken met aan Gautami te zeggen dat haar kindje nu een engeltje in de hemel geworden was, - of dat het weldra zou terugkomen in de gedaante van een schitterende prins, - of dat haar lijden weldra zou beloond worden door een of andere Brahma. Maar nee : hij stuurt de smartende vrouw weg om het meest onmogelijke te zoeken.

Want nee : de Leer is geen zoethoudertje, geen schouderklopje.

Overheen het besef van de betrekkelijkheden - d.i. achter de wolken van onze onwetendheid, van onze begeertes, aversies en verdwazingen - daar schijnt het Licht van het Grote Mededogen. De home-made wolken zijn zeker niet gemakkelijk te verdrijven. Niets is zo moeilijk, zegt Shinran, als shinjin, het Gemoed van Vertrouwen. Tja, dat is het moeilijkste. Doordat dat 'ego-van-mij' zo vreselijk in de weg staat. Of nee : doordat 'ik' denk dat er een 'ego-van-mij' in de weg staat...

Namu Amida Butsu.

Shitoku

MATTOSHO

Lamp voor Latere Tijden

Brieven van Shinran (19)

Brieven 19 en 20 werden door Shinran geschreven ten gunste van mede-Nembutsu-beoefenaars uit de Kantô-streek. Sommigen onder hen hadden Shinran reeds in Kyoto opgezocht om de in deze brieven vermelde problemen met hem te bespreken.

Shinran wijst er hier op dat het foutief is zich te beroepen op Amida's grenzeloze en niet-discriminerende Mededogen om handelingen trachten te rechtvaardigen die voortkomen uit menselijke dwaasheid, onwetendheid en ego-gerichtheid.

"De wereld verwerpen" bestaat niet enkel uit de negatie van dergelijke verrechtvaardiging, dewelke in feite een onvolledig bewust-zijn van het Ware Mededogen weergeeft, maar meer positief ook in de mens "goed" te doen en warmte in menselijke relaties te manifesteren.

Ik heb jullie dikwijls geschreven, maar ik vraag me af of jullie mijn brieven ooit gezien hebben.

De vervulling van Myôhō-bō's gekoesterde verlangen om geboren te worden in het Boeddheland wordt zeker geprezen door diegenen in de Hitachi-provincie die dezelfde ambitie delen. Op geen enkele manier wordt de Geboorte verwezenlijkt door de berekening van dwaze wezens; noch kan ze het object van berekening vormen van de voor-aanstaande wijzen.

Zelfs "heilige" meesters van het Mahayana en het Hinayana vertrouwen zichzelf volledig toe aan de kracht van de Geloofte om de Geboorte te verwezenlijken, zonder de minste berekening.

Het is echter een uiterst zeldzaam en voortreffelijk resultaat van heilzaam karma dat gewone mensen zoals jullie de Geloofte komen te horen en Namu-Amida-Butsu ontmoeten. Onder geen enkele omstandigheid zouden jullie hieromtrent bedenkingen dienen te hebben. Aangaande dit, lees a.u.b. de kopijen van Seikaku's *Enkel Shinjin*,

Ryûkans *Over zelfkracht en Ander-Kracht* en andere tractaten die ik eerder heb gezonden. Dergelijke mensen zijn de beste leraars voor onze tijden. Gezien zij reeds in het Boeddhaland geboren zijn, is er niets dat hetgeen in hun tractaten geschreven staat kan overtreffen. Zij verstonden Hônen Shônins leer ten volle en verwezenlijkten om deze reden de perfecte Geboorte. Zelfs binnen de groepen waar de nembutsu reeds vele jaren werd uitgesproken, waren er altijd sommigen die over de leer spraken vanuit hun eigen beperkte zienswijzen; dit blijkt nog altijd het geval te zijn. Zelfs Myôhôn-bô's Geboorte kwam er enkel nadat hij een volledige omkering van gemoed onderging, want ook hij had oorspronkelijk gedachten van onvoorstelbare kwaaddoenerij.

Je moet niet doen wat niet gedaan zou mogen worden, noch denken wat niet gedacht zou mogen worden, noch zeggen wat niet gezegd zou mogen worden, denkende dat je hoe dan ook geboren kan worden in het Boeddhaland. Wij menselijke wezens, zijn zo dat we, gek geworden door de passies van hebzucht verlangen te bezitten; verblind door de passies van haat datgene haten wat niet gehaat zou mogen worden, daarbij ingaand tegen de wet van oorzaak en gevolg; op een dwaalspoor gebracht door de passies van onwetendheid, doen we wat zelfs niet gedacht zou mogen worden. Maar de persoon die opzettelijk denkt en doet wat onbetamelijk is - zeggende dat het toegelaten is omwille van Boeddha's wonderbaarlijke Geloofte het dwaze wezen te redden - verlangt er niet werkelijk naar de wereld te verwerpen noch voelt hij bewust aan dat hijzelf een wezen van karmisch kwaad is. Zodoende heeft hij geen aspiratie naar de nembutsu noch naar Boeddha's Geloofte; vandaar, hoe ijverig hij zich ook toelegt op de nembutsu, met een dergelijke attitude zal het voor hem moeilijk zijn de Geboorte in het komende leven te verwezenlijken. Ik verzoek jullie dit punt ten volle aan de mensen over te brengen. Het is voor mij niet nodig deze dingen aan jullie te vertellen; toch schrijf ik ze hier openhartig neer omdat jullie mij altijd met zorg en bezorgdheid hebben omringd.

In recentelijke jaren heeft de leer van de nembutsu zoveel veranderingen ondergaan dat het mij niet nodig lijkt hieromtrent een opmerking te maken; nochtans, voor mensen die zorgvuldig de leer

van onze afgestorven Meester hebben ontvangen, deze is nog steeds zoals hij oorspronkelijk was, niet onderhevig aan om het even welke verandering. Dit is goed geweten; ik ben er dan ook zeker van dat jullie erover gehoord hebben. Alhoewel de mensen die afwijkende visies van de Reine-Landling onderrichten, allen volgelingen van de Meester zijn, herformuleren zij de leer op hun eigen manier, daarbij zichzelf in verwarring brengend en anderen misleidend. Dit is waarlijk betreurenswaardig. Zelfs in de hoofdstad zijn er velen die op een dwaalspoor raken; hoeveel meer nog dit het geval is in de provincies wens ik niet te weten. Het is onmogelijk alles te zeggen in deze brief; ik zal jullie nog schrijven.

Myōkyō-bō's reis naar Kyoto is waarlijk welkom en het verheugde mij om uit eerste hand Myōhō-bō's verwezenlijking van de Geboorte te vernemen. Ik ben ook dankbaar voor de milde giften van de mensen ginds. In ieder geval, hun bezoek komt als een grote verrassing.

Wees er a.u.b. zeker van dat je deze brief aan iedereen voorleest. Alle nembutsu-beoefenaars in de afgelegen districten zouden zonder uitzondering deze brief dienen te zien.

Met respect.

Tekens van het jarenlange zeggen van de nembutsu en het verlangen naar Geboorte kan men merken in de verandering van het gemoed dat voorheen slecht was en in de diepe genegenheid voor vrienden en mede-beoefenaars; dit is het teken dat men de wereld heeft verworpen. Jullie zouden dit ten volle dienen te begrijpen.

(Brief 19 wordt nu gezien als een composiet van twee aparte brieven. Het volgende deel is een waarschuwing tegen het aanmoedigen van mensen om zich over te geven aan zelfzuchtige impulsen, meer bepaald gaat het hier om het kwaadspreken over leraars en ouders.)

Mensen die neerkijken op leraars en die kwaadspreken over de meesters, belasteren de Dharma. Zij die kwaadspreken van hun ouders zijn schuldig aan de vijf zware vergrijpen. We zouden ons niet met

hen moeten inlaten. Daarom, daar Zenjō-bō, die in het noordelijke district woonde, zijn ouders heeft beschimpt en mij op diverse manieren heeft belasterd, kon ik geen warme gevoelens meer voor hem voelen en heb ik hem niet aangemoedigd mij op te zoeken. Zij die het voorbeeld van Myōhō-bō kleineren, zelfs wanneer zij horen van zijn Geboorte, zijn zeker niet zijn mede-beoefenaars.

Ik hoor dat u mensen die dronken zijn van de wijn der onwetendheid aanzet tot nog grotere dronkenschap en dat u toestaat dat mensen die sedert lang dineren op de drie vergiften, nog meer vergift tot zich nemen, hun vertellend dat ze ervan zouden moeten genieten; dit is werkelijk pijnlijk. Er is zulk een verdriet in het dronken zijn van de wijn der onwetendheid, en toch nemen ze met plezier de drie vergiften tot zich, en het vergift is nog niet verminderd. Ze zijn nog niet ontwaakt uit de dronkenschap der onwetendheid. Begrijp dit a.u.b. ten volle !

(Vertaald door B. Van Parijs, naar de Engelse uitgave "Letters of Shinran", Shin Buddhist Translation Series I, Kyoto 1978.)

I can't help saying
Namu Amida Butsu
This autumnal day.

Marcus Cumberlege

HOE 'SOCIAAL' IS SHINJIN ?

Shitoku A. Peel

Soms wordt, niet steeds zonder verbittering, aan het Boeddhisme verweten dat het niet sociaal betrokken zou zijn. Zo'n verwijt is bijzonder pijnlijk als men het richt tegen het Shinboeddhisme - dat er in feite prat op gaat een lekenbeweging te zijn. Een argument wordt gehaald uit Tannishō 3, waarin men, ietwat kwawillig, meent te lezen dat Shinran elke vorm van maatschappelijke mede-betrokkenheid zou afgewezen hebben, met de volgende uitspraak :

Het mededogen volgens het Pad van het Reine Land dient als volgt verklaard te worden : de nembutsu uitsprekend, vlug boeddha worden en met het hart van grote liefde werkzaam zijn ten voordele van de voelende wezens... Daarom is enkel het uitspreken van de nembutsu het ware gemoed van zinvol mededogen.

Zo'n argument vraagt natuurlijk enkele opmerkingen. Bij een nauwgezet lezen van bedoeld hoofdstuk in Tannishō valt het toch op dat Shinran het niet heeft over het lenigen van 'wereldse vormen van lijden' (die toch n.b. het eigenlijke voorwerp van sociale betrokkenheid uitmaken...), maar wel degelijk over bevrijding uit de lijdenswereld, de 'vervulling van het heil' zoals uitgedrukt in de Derde Edele Waarheid.

Daarbij komt dat Shinrans opvatting volkomen in overeenstemming is met de sociale ethica zoals die in alle vormen van het Boeddhisme opgevat wordt. *Dāna*, de gave, de schenking, de vrijgevigheid, is net zoals *śīla*, de eigenlijke ethica, een grote boeddhistische deugd (*paramita*) waarmee heel wat smarten en pijnen en onrust en onverzoenbaarheid kunnen gelenigd worden, maar die leniging op zichzelf leidt niet tot de bedoelde Opheffing van het Lijden.

Daarom is de 'Gave van de Leer' inderdaad de hoogste gave : *Dhammadāna sammadāna* lezen we in talrijke passages van de Pāli-kanon; en ook de Mahayana-literatuur blijft hier niet in gebreke, b.v.

Van alle gaven is de gave van de Leer toch de beste. Dergelijke gave heet 'offerande van het beleven van de Leer', 'offerande

ten gunste van alle wezens', 'offerande van het omarmen en ondersteunen van alle wezens', 'offerande van het op zich nemen van het lijden van alle wezens'...

(Avatamsaka-sūtra, Huayen-ching, T.279, xxxix,3)

Het is immers de Leer - en enkel de Leer - die de wezens definitief en volkomen uit het lijden kan bevrijden. Dat betekent niet dat het Boeddhisme de leniging van het tijds- en persoonsgebonden lijden over het hoofd ziet. Men houde er rekening mee dat de Leer van de Boeddha geen verdienste hecht aan het lijden; daarom heeft de Boeddha elke vorm van ascetisme afgewezen, daarom is de Dharma de Weg van het Midden. De ware volgeling moet daàr waar hij ook maar enigszins kan, ook bij het 'tijdelijke' van het lijden betrokken zijn. Ook al weet hij goed genoeg dat zijn 'tijdelijk verhelpen' slechts een noodoplossing is, allicht een pleister op een houten been, zeker geen uiteindelijke oplossing.

Buiten de Leer is er immers geen uiteindelijke oplossing voor het lijden van de wezens. En toch is het merkwaardig dat het eerste 'maatschappelijke' stelsel uitgedacht en uitgevoerd werd door de boeddhistische koning Asoka in de -3de eeuw. In heel wat landen fungeerden (en fungeren nog steeds) boeddhistische tempels - vaak met vallen en opstaan - als caritatieve instellingen. Ook nu nog zijn heel wat boeddhistische organisaties actief o.a. in de hulp aan de derde Wereld, zelfs al zwijgen onze westerse (linkse zowel als rechtse...) media zich stijfstom hierover.

Wat Shinran betreft is de situatie overigens duidelijk : de dwaze, ego-gerichte wezens die we zijn, kunnen weliswaar niet met een ongerept mededogen uitpakken, maar dat mag ze niet beletten zoveel mogelijk en zonder verdienste-berekening betrokken te zijn bij het dagelijkse lijden van de mede-mens, van het mede-wezen.

Deze betrokkenheid culmineert in de 'mens van shinjin' (*shinjin no gyōja*). Deze 'geniet' immers van de "Tien Voordelen" die in KGSS iii,65 opgesomd worden en waarvan we, voor onze huidige context, de negende onderlijne :

het voordeel altijd het Grote Mededogen te beoefenen.

Wanneer we die Tien Voordelen onder de loep nemen, valt het ons op dat ze hoofdzakelijk een spirituele betekenis hebben, secundair allicht ook een psychologische, maar dat er geen 'aardse voordelen' bij te pas komen : rijkdom, macht, eer, gezondheid, seksuele potentie... Ook op dit vlak zet Shinran zich duidelijk af tegenover sommige andere (toenmalige en ook huidige) al dan niet 'boeddhistische' bewegingen.

Dat dit niet vanzelf gegaan is, blijkt uit een brief van zijn vrouw Eshinni aan hun dochter Kakushinni, waarin zij vertelt hoe Shinran op een zeker ogenblik het plan opvatte door het reciteren van sutra's het lijden van de wereld te verhelpen. In haar brief gebruikt Eshinni de eigen woorden van Shinran, die na een zware koorts haar het gebeuren vertelde : *"Daarop herinnerde ik mij een voorval dat zich zeventien of achttien jaar geleden voordeed, toen ik de Drie Reine-Land Sutra's vertrouwensvol begon duizendmaal te lezen met de bedoeling alle levende wezens goed te doen. Plotseling besefte ik wat voor een grove vergissing ik aan het begaan was... Ik was immers de sutra's aan het lezen als aanvulling bij het uitspreken van de nembutsu, wat op zichzelf al voldoende is. Daarop hield ik met het lezen op."* (naar Yoshiko Ohtani, *The Life of Eshinni, Wife of Shinran Shonin*, 1970)

Maar laten we ons nu bezighouden met dat 'negende voordeel': het voortdurend beoefenen van het Grote Mededogen.

De 'mens van shinjin' (want het gaat - uitsluitend - over hem !), wiens gemoed in een toestand van Niet-Tweeheid met het Gemoed van de Boeddha vertoeft, heeft immers zijn ego-gebondenheid afgelegd en is bijgevolg in staat, net zoals de bodhisattva, zonder ego-denken en zonder verdienste-berekening begaan te zijn met de lijdenssituaties van de 'anderen' en daarin op te treden in harmonie met de Vier Brahmavihara : al-liefde (*maitrī, mettā*), mededogen (*karuṇā*), mede-vreugde (*muditā*) en gelijkmoedigheid (*upeksā, upekkhā*).

"Goed doen voor alle wezens" kan dus gelden als motto voor het 'negende voordeel'. In Shozomatsu-wasan, 22 zegt Shinran

De persoon die zijn toevlucht neemt tot Tathagata's verdienste-overdracht en zijn gemoed richt op verwezenlijking van de Verlichting, die wijst elke vorm van verdienste-overdracht uit zelfkracht af: zijn weldadigheid voor de andere voelende wezens kent geen grenzen.

In de (minder gekende) brievenverzameling *Goshōsokushū* heeft Shinran het o.a. over 'gebeden voor de wereld', een rituele praktijk die zeer gebruikelijk was in de Tendai- en Shingontempels, maar feitelijk 'gebeden voor het welzijn van het Keizerrijk' waren. Bij Shinran krijgt deze praktijk een heel andere richting :

*Neem de nambutsu ter harte, spreek hem uit en denk daarbij :
"Moge de wereld in vrede vertoeven en moge de Leer zich doorheen de wereld verspreiden".*

(SSZ ii,697)

Deze uitspraak stemt in feite overeen met de idee van 'wereldse voordelen voor alle voelende wezens' zoals die voorkomt o.a. in Shinrans (belangrijke maar vaak onderschatte) tractaat *Songō-shinzō meimon* :

Zoekend naar de Weg en alle levende wezens de weg wijzend :

levende wezens : de voelende wezens

de weg wijzend : om alle dingen voordelen bij te brengen.

(Notes on the Inscriptions on Sacred Scrolls,
SBTS, Kyoto 1981, p.60)

Men kan hieruit concluderen dat voor Shinran elke vorm van 'maatschappelijke betrokkenheid' gezien werd als een voorlopig hulpmiddel, weliswaar mogelijk werkzaam binnen het bereik van *ōsō-ekō* (d.i. 'gaande naar' de Geboorte toe), maar dat het Grote Mededogen wel gradueel van deze werkzaamheid verschillend is; het verkrijgt zijn totale werkzaamheid in *gensō-ekō* (d.i. 'terugkerend naar de lijdenswereld').

In ditzelfde verband kan men wijzen op een parallelie met de typische Shinran-ethica : zoals de ethica a.h.w. geabsorbeerd wordt door het spirituele, zo wordt ook het sociale opgenomen in het

zuiver religieuze. Deze 'opwaartse' tendens zo typisch voor Shinrans denken, is beslist andersom dan b.v. diverse bewegingen binnen het westerse Christendom die juist de omgekeerde neiging vertonen het religieuze naar 'omlaag' te brengen en met het ethisch/sociale feit te doen versmelten (b.v. de bevrijdingstheologieën, de feministische theologieën e.d.m.).

Dat Shinrans standpunt terzake erg subtiel is en eigenlijk weinig praktisch of oppervlakkig houvast biedt voor het 'oplossen' van dagdagelijkse problemen, werd reeds heel sterk door zijn navolgers aan gevoeld. Daar waar Shinran juist het ethisch/sociale 'optrekt' in het spirituele (de 'mens van shinjin' handelt immers van nature uit ethisch/sociaal !), daar maken mettertijd Kakunyo, Rennyo en zeker de scholasten uit het Tokugawa-tijdperk een onderscheid tussen het 'geestelijke' en het 'wereldse' in hun Doctrine van de Twee Waarheden : enerzijds een individueel te ervaren waarheid van shinjin/anjin, en daarnaast een 'maatschappelijke' waarheid die gebaseerd is op de voorschriften van het Neo-Confucianisme (met o.a. de Vijf Verhoudingen, de gehoorzaamheid aan de Overheid enz.). Ook tijdens de Meiji-periode en zelfs na de Tweede Wereldoorlog kan men de nawerkingen van deze confucianistische inslag gewaarworden.

Daarom wordt voor ons begrijpelijk wat Monshu Koshin Ohtani in zijn rescript van 1 april 1980 onderlijnde :

Het is voor ons dan ook een dringende noodzaak diep hierover na te denken en, binnen de rijke traditie, de oorspronkelijke geest van de Stichter terug te ontdekken en te beleven...

Juist doordat de ware volgeling tot het besef gekomen is dat het Grote Mededogen van de Tathagata alle wezens gelijkelijk en onophoudelijk omvat, is zijn leven een leven van broederlijkheid en wederzijds vertrouwen in alle mensen. Daardoor is het hem dan ook mogelijk uit de schelp van isolatie, egocentrisme en zelf-zucht uit te breken en actief betrokken te worden in de maatschappij en haar evolutie.

NAMU AMIDA BUTSU.

GAUTAMA BUDDHA

Oude Chinese houtblokdruk

釋迦牟尼文佛

De Boodschappers van Yama

Bruno Van Parijs

Laatst moest ik door omstandigheden terugdenken aan het oude verhaal van de man die terecht kwam in het Rijk van Yama, Heer van de Onderwereld. Daar deze man zijn situatie zo erg beklagde, vroeg Yama hem of hij dan tijdens zijn leven geen hemelse boodschappers had ontmoet die hem voor deze toestand hadden willen verwittigen. De man, die waarschijnlijk een beetje uit de lucht kwam vallen, kreeg dan van Yama de vraag of hij nooit een kreupele man had gezien; of een eenzame zieke; of een lijk. Natuurlijk had de man ze tijdens zijn leven meermaals tegengekomen, maar ja, wie ziet er nu in ouderdom, ziekte en dood hemelse boodschappers ?

Het is een verhaal dat zo oud is als de mensheid, en hoogstwaarschijnlijk een verhaal dat even oud zal worden als de mensheid; het is het verhaal van U en ik, van ons aller existentie. Toch behandelen we dit verhaal zoals we andere verhalen behandelen. We glimlachen eens (wie gelooft er nu nog in een onderwereld ?), denken er eens een minuutje over na, en voor de rest... zijn er belangrijker dingen. Dus vergeten we het maar. Zo'n attitude van glimlachen en vergeten is echter m.i. niets anders dan een verdedigingsmechanisme onzentwege (vergeef me dit lelijke woord); in werkelijkheid willen we eigenlijk niets met dit alles te maken hebben. Akkoord, we worden geconfronteerd met ziekte, ouderdom en dood, maar is het niet zo dat het meestal gaat om de "ziekte, ouderdom en dood van de "andere" (laatst nog las ik dat dood "per definitie" altijd de andere betreft). We weigeren, koppig als we zijn, in te zien dat Yama's boodschappers er zijn voor elk van ons persoonlijk. Ze waarschuwen ons voor het onvermijdelijke, maar toch - en hier toont zich de menselijke vindingrijkheid op d'r best - trachten we nog op allerlei manieren het onvermijdelijke te slim af te zijn. Wanneer we ziek zijn, geloven we heilig in de medische wetenschap; wanneer we oud worden stichten we een partij die waardig onze belangen ver-

dedigt en ons onze ouderdom doet vergeten, - en doodgaan ... moi jamais...

Wanneer we de zaak nuchter bekijken, moeten we toegeven dat onze existentiële situatie alles behalve rooskleurig is. Maar ja, waarom dan die "hemelse" boodschappers als ons leven niets anders is dan geboren worden, ouder worden en sterven; wat is dan het nut van dergelijke boodschappers, wat hebben ze ons te vertellen, waarom zouden we ons zorgen maken om datgene wat onvermijdelijk is? We zijn als de man in het verhaal: we hebben de boodschappers ontmoet maar we hebben niet geluisterd naar hun boodschap. Waarom? Hun gelaat kwam ons zo afzichtelijk over dat we ons in angst en beven afkeerden. Het is enkel wanneer we beseffen dat de oorzaak van hun afzichtelijkheid in onze manier van kijken schuilt en niet daarbuiten, (dit kan enkel door onze ik-bril af te zetten) dat we kans maken hun werkelijke boodschap te aanhoren. Wat we dan horen is geen onheilsprofetie, maar een boodschap van mededogen. Wanneer we begrijpen dat onze situatie niet beperkt is tot het aantal decennia die we "ons" leven noemen, maar dat, gedreven door de werkzaamheid van karma, we sinds het aanvangloze verleden in deze saha-wereld, deze kringloop van geboorte, ouderdom en dood ronddolen, pas dan kan in ons het werkelijke verlangen oprijzen naar Geboorte in een Rein Land, een Land van Vreugde, een Land vrij van geboorte, ouderdom en dood, zoals we lezen in het Hart-sutra: "... daar is geen ouderdom en dood, geen vernietiging van ouderdom en dood..." Het is door de hemelse boodschappers dat we de ernst van onze situatie inzien; het zijn de boodschappers die ons aansporen het Pad te bewandelen dat leidt naar de opheffing van het lijden. En dit, beste vrienden, maakt hen van boodschappers uit de onderwereld tot boodschappers van het Grote Mededogen.

Namu Amida Butsu

Puppet on a string

Katrien Haemers

De wereld kan in elkaar storten.

Veel is daarvoor niet nodig : een gemiste tram, een onwillige beambte achter een loket, een laatste exemplaar dat juist verkocht is.

Méér is er niet voor nodig.

Mijn wereld is uitzonderlijk kwetsbaar.

Toch hoeft de aanleiding niet alrijd zo pietluttig te zijn : er zijn tegenslagen en onoplosbaarheden die onze grondvesten aan het wankelen brengen. De ervaringen van dukkha zijn nooit veraf.

Dan stort mijn ik-wereld in elkaar, dan wordt mijn ik-wereld absurd, mijn ik-plaatsje in het centrum is verloren gegaan.

Maar als die centrum-ik-plaats dan zo kwetsbaar is, waarom niet een ander plaatsje aan de periferie zoeken ? Waarom niet periferie worden in plaats van middelpunt te zijn ?

Van daaruit is er een ruim zicht op die kleine marionet in het middelpunt : druk gesticulerend met veel lawaai probeert ze het wankale evenwicht te bewaren.

Bij nader toezien krijgt het beeld nog een ander aspect : het kleine poppetje wordt een pluisje in een grote lichtbundel, het pluisje wordt een korrel zand in een grote bruisende stroom. Ontelbare zandkorrels, keien en luchtbellen worden meegevoerd in die kolkende stroom van licht en lucht en water, de stroom van karma.

In die stroom wordt ook datkleine stukje ik meegevoerd : nu eens wordt het gedragen, dan plots ondergedompeld in een wervelende kolk, dan weer neergelegd op de bodem.

Maar hoe het ook wentelt of keert of rustig neerligt : het blijft deel uitmaken van de grote stroom waarin alle wezens, alle han-

delingen en gebeurtenissen, alle gedachten en gevoelens worden opgenomen, doorheen vele koti's van kalpa's.

De verwoede krachtpatserijen om toch maar middelpunt te blijven zijn uitputtend, en belachelijk overbodig.

Wat een opluchting een uitzichtloos gevecht te kunnen opgeven...

Wat een zaligheid zich te kunnen overgeven aan deze brede stroom van leven, en deel te worden van een grote oceaan.

Come, just as you are!
This is Amida's clear call
To the Shin Buddhist
With his unresolved conflicts,
His failings, fears and worries.

Marcus Cumberlege

JIKOJI-LEZINGEN 1994-1995

Voor het seizoen '94-95 worden weer twee reeksen lezingen voorzien: bestemd voor een ruim belangstellend publiek en ditmaal reeds voor de vierde maal *Introductie tot het Boeddhisme*. Hierin worden de hoofdthema's van het algemene Boeddhisme behandeld, maar er wordt ook aandacht besteed aan sommige boeddhistische stromingen die zich in het Westen aftekeken door hun groeiende aanwezigheid.

Daarnaast een geheel nieuwe serie *Boeddhistische Iconografie*, waarbij de diverse afbeeldingsmogelijkheden, de belangrijke symbolen, de algemene architecturale lijnen en de meditatieve hulpmiddelen aan bod komen.

INTRODUCTIE TOT HET BOEDDHISME

Deze serie lezingen wordt afwisselend gehouden door competente sprekers, medewerkers van ons Centrum die dus zelf de Leer beleven, beheersen en uitdragen : *K. Haemers* (M.A., FVG Antwerpen), *Shitoku A. Peel* (D.D., Kyôshi, Homba Hongwanji, Kyoto, Japan) en *Yuho Bruno Van Parijs* (M.A., FVG Antwerpen). Deze reeks wordt trouwens georganiseerd in samenwerking met de dienst Algemene Vorming van de Faculteit voor Vergelijkende Godsienstwetenschappen I.V., Wilrijk-Antwerpen.

Ze loopt over 14 vrijdagavonden, telkens van 20 u. tot 21u.30, met aansluitend 30 min. voor vragen en discussie.

Zie hier het voorziene programma :

- 14.10.94 Algemene Inleiding - Indië vóór de Boeddha.
- 28.10.94 Boeddha Gautama : Legende en Biografie.
- 25.11.94 De Eerste Edele Waarheid : het Lijden.
- 09.12.94 De Tweede Edele Waarheid : de Oorsprong van het Lijden.
- 06.01.95 De Derde Edele Waarheid : de Opheffing van het Lijden.
- 20.01.95 De Vierde Edele Waarheid : het Achtvoudige Pad dat voert naar de Opheffing van het Lijden.
- 03.02.95 Een synthese : de kenmerken van het Boeddhisme en de verschillen met o.a. Hindoeïsme en Christendom.

- 17.02.95 Vroege geschiedenis - Wording van de verschillende stromingen en scholen.
- 10.03.95 Ideealfiguren : de Arhant en de Bodhisattva.
- 24.03.95 Verspreiding van het Boeddhisme - Bloei en Ondergang in Indië.
- 21.04.95 Het Boeddhisme in Tibet.
- 28.04.95 Het Zenboeddhisme.
- 05.05.95 Het Reine-Landboeddhisme.
- 12.05.95 Zin van het Boeddhisme in de hedendaagse maatschappij.

BOEDDHISTISCHE ICONOGRAFIE

Deze lezingenreeks is geen cursus Kunstgeschiedenis, maar wil verheldering brengen in het begrijpen en herkennen van het boeddhistische beeldenmateriaal.

Deze lezingen, die eveneens op vrijdagavonden, 20 u., doorgaan in Jikoji, worden alle gegeven door Shitoku A.Peel.

Het programma :

- 21.10.94 Algemene inleiding.
- 18.11.94 De Beeldloze Boeddha - De eerste afbeeldingen : Grieks?
- 02.12.94 Betekenis van het Boeddhabeeld - Mudra's en Asana's - De Bodhisattva in de iconografie.
- 16.12.94 Stoepea's : van Bharhut tot Borobodoer en Nara.
- 13.01.95 Mandala's en andere meditatiehulpmiddelen.
- 27.01.95 Tempels en Pagodes : functie en betekenis.
- 10.02.95 Uitbreiding van de symboliek in het Tibetaanse Boeddhisme.
- 24.02.95 Chinese Boeddha- en landschapschildering.
- 17.03.95 Japans-boeddhistische iconografie : afbeelding, abstractie... of "leegheid" ?
- 31.03.95 Afronding met diaprojectie.

De planning van beide reeksen kan uiteraard gewijzigd en/of uitgebreid worden in functie van de belangstelling.

Deelname in de onkosten (waarbij ook ruime documentatie voorzien is) bedraagt 1.500 BEF voor elk van beide reeksen. Te storten op onze bankrekening 408-2066511-88. De inschrijving is slechts definitief na ontvangst van de storting. Eens gestorte gelden worden in geen geval terugbetaald. Wie een afzonderlijke lezing wil bijwonen, draagt hiervoor 200 BEF bij.

Voor verdere info wende men zich tot het Centrum, hetzij schriftelijk op adres Pretoriastraat 68, 2600 Berchem, hetzij telefoon 03/218 73 63 of fax 03/235 92 20.

AANWINSTEN IN ONZE BIBLIOTHEEK
 Nog niet in catalogoog

Phra Sobhon - A Plot to Undermine Buddhism	B.9.1 / 1273
Sh.A.Peel - La Vie de Bouddha	B.1 / 1274
Nichiren Shonin - Kanjin Honzon-shō	B.7 / 1275
Nichiren Shonin - Rissho Ankoku-ron	B.7 / 1276
H. von Glasenapp - Die Philosophie der Inder	I.1 / 1277
J. Gonda - Inleiding tot het Indische Denken	I.1 / 1278
coll. WFB - Record of Proceedings...	B.9.1 / 1279
Shinran Shonin - Hymns of the Dharma-Ages	B.6 / 1280
anon. - Pai Wen P'ien or the Hundred Questions	C.3 / 1281
buddh.canon. - The Sūtra on the Foundation of the ...	B.1 / 1282
P. de B�ethune - Wabi , un art de vivre japonais	B.5 / 1283
Maida - Several Writings	B.6 / 1284
B. Van Parijs - Karma	I.1 / 1285
Inagaki Z.S.- The Philosophy of Transcendent Wisdom	***B.6 / 1286
coll. - World Peace Ceremony Bodh Gaya	B.4 / 1287
Rev. T. Aoyama - Reaching out ...	B.9.2 / 1288
Per Kvaerne - On the Concept of Sahaja...	B.4 / 1289
M. Delespesse - Lettres d'un catholique � son filleul	M.3 / 1290
E. Muraishi - A Bibliography on Pure land Buddhism...	B.6 / 1291
F.V.G. (edit.) - Acta Comparanda V	A.1 / 1292
W.N.Potter (tr.) - A Hundred Verses from Old Japan	D.2.3 / 1293
anon.(Y.Numata ?) - Life through the Power of the Buddha	B.6 / 1294
Shinran Shonin - Mattosho, Lampe pour les derniers �ges	B.6 / 1295
Tsai Chih Chung - Lao Tseu, Le Silence du Sage	C.3 / 1296
L. Van Roy - Brieven aan een Kardinaal	M.3 / 1297

JIKOJI-Nieuws

Veel bezoek

Op 7 juni kreeg Jikoji het bezoek van een twintigtal cursisten van de Brabantse Volkshogeschool - Leuven, die de lezingenreeks over Boeddhisme (gegeven door Katrien en Shitoku) hadden gevolgd.

Op 26 juni, ter gelegenheid van de memoriaaldienst voor Yehan Numata, was Ch.Lavarenne bij ons te gast. Hij is de uitgever van het Esperantotijdschrift *Asistilo*, dat gewijd is aan godsdienstvergelijking.

Op 5 juli vergezelden Daniël Garain en Nico Moonen (Heerlen, NL) de Thaise monnik Phra Maha Tuan Siridhammo, PhD, van de Mahachulalongkorn Universiteit, Bangkok. Deze leidde de eredienst met het reciet van *Mettā-sutta* en gaf een duidelijke uiteenzetting over Vipassana-meditatie.

Vanuit Japan kregen we op 11 juli het bezoek van Rev. Daie Shiriyama, van de Jōun-ji Tempel te Fukuoka. Hij was vergezeld van zijn echtgenote en zijn kinderen (die overigens tijdelijk in België verblijven). Enkele dagen later kwamen schoonzoon Hashimoto en

dochter terug om namens Rev. Shiriyama een *0-fuse* te overhandigen.

Op 17 augustus stond Rev. Shigenobu Watanabe uit Canada helaas voor een gesloten Jikoji-deur...

Op 20 augustus een roerend weerzien : Rony Eerebout (de ouwe garde van Jikoji heeft hem nooit vergeten...) kwam *met de gauwte* even uit Japan over. Hij laat iedereen in Jikoji groeten !

Tokudo voor Bruno

In oktober wordt weer een tokudo-training voor 'foreigners' ingericht in Kyoto. Voor Europa waren twee kandidaten voorzien; de keuze van Honganji viel ook op Bruno.

We zijn ervan overtuigd dat hij deze training met brio zal doorstaan.

We zullen hem dan wel een maand moeten missen, maar daarna zal hij als assistent-tempelpriester een nuttige en noodzakelijke steun voor Shitoku zijn.

Twee dingen zullen aanvankelijk erg vreemd zijn :

eerst zijn kaalkop (maar dat groeit snel bij !); voorts dat hij nu een 'Reverend' wordt...

O-Bon in de tuin

We mochten voor deze dag van gedachtenis van alle overledenen ons verheugen in een zomers-onverwachte opkomst. Zoals gebruikelijk werd Shoshinge geciteerd en hield Shitoku de gelegenheidstoespraak, waarin hij wees op het karakter van dankbare vreugde voor alle wezens die ons voorafgegaan zijn.

Daarna gingen we, naar Jikojigebruik, aan tafel voor een gezamenlijke 'pot-luck' maaltijd. Het onmogelijk geachte werd waar : de zon begon te schijnen en te stralen, zodat we in ons tuintje de tafel en de stoelen konden opstellen. Noteren we daarbij dat het ditmaal echt kon, want Alain en René hadden de woesternij weggehaald...

Conferenties te Wenen

Zoals onze lezers weten, hadden begin augustus te Wenen twee Shin-conferenties plaats. Tegen zijn gewoonte in, moest

Shitoku ditmaal verstek laten gaan. Afsproken was dat Bruno dan in zijn plaats naar de Blauwe Donau (die bruin is...) zou gaan kijken. Alles was in orde voor de reis, toen hij plots door familieomstandigheden zich verplicht voelde in Antwerpen te blijven. Verslagen en documentatie hebben ons nog niet bereikt. Wel de vaststelling dat er heel wat Europese afwezigen waren, wat voor 'Europese' conferenties wel jammer is.

Leeropdrachten

Buiten de lezingen die in Jikoji gehouden worden (zie hiervoor) wordt het weer een druk seizoen.

Katrien Haemers zal in de Faculteit voor Vergelijkende Godsdienstwetenschappen een vervolg geven aan haar college 'Functie van Religie'. Daarnaast is ze veel gevraagd voor lezingen over Boeddhisme. Het belooft voor haar een bijzonder druk seizoen te worden! Shitoku heeft uiteraard zijn colleges over Boeddhisme in de FVG, met uitvliegers naar Chinese religies en godsdienstgeschiedenis. Bovendien heeft hij te Charleroi in de FORel

(Faculté Ouverte des Religions et des Humanismes Laïques, Centre Universitaire de formation permanente) een cursus over Chinese Filosofie; ook deelname aan twee seminars: in oktober over "God of de Afwezigheid van God", in maart over "Ethica in de Zakenwereld".

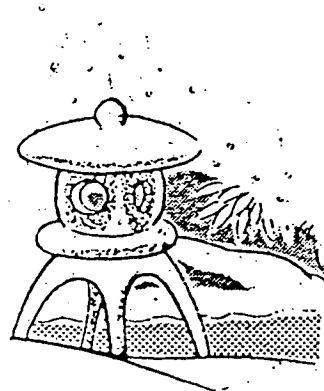
De Simpele Weg

In tegenstelling tot de verwachtingen zal Shitoku's *Filosofie en Mystiek van de Jodo-Shinshu* niet kunnen verschijnen binnen de voorziene termijn (winter 94-95). De auteur is nog steeds ontevreden over zijn werk, vindt dat er nog

heel wat aan ontbreekt en dat er heel wat moet bijgeschaafd worden.

Om De Simpele Weg niet simpelweg stil te leggen, wordt binnenkort dan toch *De NAAM is HAMU ANIDA BUTSU* in druk gegeven.

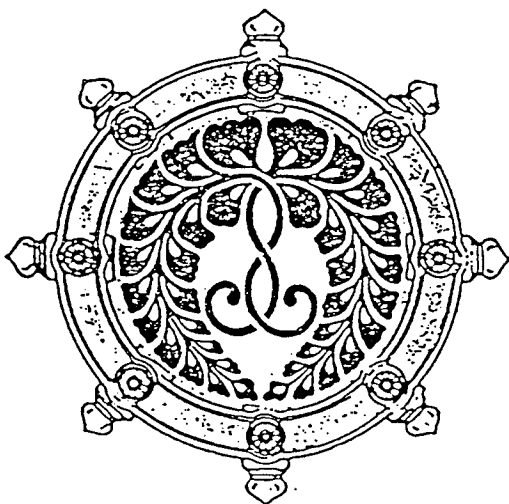
De publicatie in Ekō van Shinrans brieven (Mattoshō) loopt ver ten einde : nog drie brieven. Doordat Mattoshō toch een echte basistekst is, kan overwogen worden de publicatie ervan in boekvorm voor te bereiden.

ROOSTER DER BIJEENKOMSTEN
Herfst 1994

- Di 06.09 20 u. Juseige
Di 13.09 20 u. Junirai
Di 20.09 20 u. Amidakyo
Zo 25.09 10u30 0-Higan - Herfstviering - Shoshinge
Di 27.09 20 u. Sambutsuge
- Di 04.10 20 u. Juseige
Di 11.10 20 u. Junirai
Vr 14.10 20 u. Cursus Introductie tot het Boeddhisme
Di 18.10 20 u. Amidakyo
Vr 21.10 20 u. Cursus Boeddhistische Iconografie
Di 25.10 20 u. Sambutsuge
Vr 28.10 20 u. Cursus Introductie
- Di 01.11 20 u. Juseige
Di 08.11 20 u. Junirai
Di 15.11 20 u. Amida-kyo
Vr 18.11 20 u. Cursus Iconografie
Di 22.11 20 u. Sambutsuge
Vr 25.11 20 u. Cursus Introductie
Za 26.11 20 u. Memoriaal Luc Lammens - Shoshinge
Di 29.11 20 u. Juseige
- Vr 02.12 20 u. Cursus Iconografie
Di 06.12 20 u. Junirai
Vr 09.12 20 u. Cursus Introductie
Zo 11.12 10.30 Jodo-E - Shoshinge¹

¹ "Feest van het Reine Land". Gedenkt de Verlichting van Gautama Buddha

J I K O J I

Tempel van het Licht van Mededogen

CENTRUM VOOR SHIN-BOEDDHISME v.z.w.

Pretoriastraat 68

2600 Antwerpen-Berchem

Tel. 03/218.73.63

Fax 03/235.92.20

Verantwoordelijk uitgever : Sh.A.Peel, Leemputstr. 10, 2600 Antwerpen-Berchem

Overname toegelaten mits bronvermelding en bewijsexemplaar

Sneldrukkerij Total Copy Service, Herentals